

Zitting 1977–1978 Nr. 86a

14 184

Vervanging van kinderaftrek van de loon- en inkomstenbelasting door verhoging van kinderbijslag ingevolge de Kinderbijslagwet voor loontrekkenden en de Algemene Kinderbijslagwet voor het vierde kalenderkwartaal van het jaar 1978 en voor het kalenderjaar 1979, voorts een verhoging van de kinderbijslag voor het vierde en elk daaropvolgend kind en voor de kalenderjaren 1979, 1980 en 1981 een wijziging van het aanpassingssysteem van de kinderbijslagbedragen, alsmede het treffen van een voorziening tot handhaving van de structuur van de belastingvrije sommen van de loon- en inkomstenbelasting

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIES VOOR SOCIALE ZAKEN EN VOOR FINANCIËN¹

Vastgesteld 29 augustus 1978

De leden van de fractie van de P.v.d.A. konden zich met het onderhavige wetsontwerp verenigen. Zij gaven intussen te kennen, dat hun instemming met deze eerste fase van de herstructurering van kinderbijslag en kinderaftrek niet inhoudt dat ook voor de tweede fase op hun steun mag worden gerekend.

Met de Regering vooruitlopend op deze tweede fase, vroegen zij haar uiteen te zetten welke de relatie is tussen de door de Staatssecretarissen van Sociale Zaken en van Financiën op de blzn. 2968 en 2971 van de Handelingen genoemde bedragen van respectievelijk 167 en 101 mln. en de bedragen van respectievelijk 230 en 167 mln. welke voorkomen in en onder de tabel op blz. 48 van Bestek 1981.

In Bestek 1981 wordt voorgesteld op grond van de regeling tegemoetkoming studiekosten een leeftijdstoelage voor 16- en 17-jarigen toe te kennen, waarvan de kosten zullen bedragen f 167 mln. in 1981. Kan in een tabel worden aangegeven wat nu de inkomenseffecten in 1979, 1980 en 1981 zullen zijn voor het eerste plus tweede deel kinderbijslagplan inclusief de compensatieregeling voor respectievelijk:

- a. een gezin met een 16- of 17-jarige scholier of invalide;
- b. hetzelfde gezin met ook nog een ouder kind;
- c. hetzelfde gezin met nog twee oudere kinderen;
- d. hetzelfde gezin met nog een 16- of 17-jarige scholier of invalide bij respectievelijk het minimum inkomen, het modale inkomen, een inkomen van f 50 000 en een inkomen van f 100 000?

Voorts stelden de hier aan het woord zijnde leden de vraag, waarom bij de voorgestelde compensatieregeling in de tweede fase slechts is gedacht aan een leeftijdstoelage voor kinderen van ouders met een inkomen tot en met

¹ Samenstelling:

vaste Commissie voor Sociale Zaken:

Kloos (PvdA), Versloot (PvdA), Heij (CDA) (voorzitter), Franssen (CDA), Louwes (VVD), Van Tets (VVD), Van Kleef (PPR), Kremer (CPN), Meuleman (SGP), Van der Jagt (GPV), Vogt (PSP), Maris (-).

vaste Commissie voor Financiën:

Zoon (PvdA), Simons (PvdA), Terwindt (CDA) (voorzitter), Vrouwenfelder (CDA), Van Tets (VVD), Voûte (VVD), Van Kleef (PPR), Kremer (CPN), Meuleman (SGP), Van der Jagt (GPV), Vogt (PSP), Maris (-).

het minimumloon van 75% voor de kinderbijslag. Wat zou het extra kosten als deze leeftijdstoelage 100% zou bedragen en vervolgens zou dalen als beoogd tot nihil bij een bruto-inkomen van f 34 000?

Verder zouden deze leden gaarne vernemen, welke extra bedragen het zou vergen indien de leeftijdstoelage 100% zou bedragen en de afbouw zou plaatsvinden vanaf een bruto-inkomen van f 40 000 tot nihil bij een bruto-inkomen van f 50 000.

Vervolgens werd de vraag gesteld, of de bewindslieden kunnen mededelen hoe de Minister van Onderwijs en Wetenschappen denkt over de negatieve invloed van de zogenaamde tweede fase op de onderwijskansen van kinderen met ouders uit lagere- respectievelijk middeninkomens.

Dezelfde leden vroegen, of het uitgebrachte concept-SER-advies inzake de tweede fase van de herstructurering van de kinderbijslag en de kinderaftrek aan de Kamer kan worden toegezonden.

Ten slotte stelden deze leden de vraag, hoe het kabinet oordeelt over de brief van de SER, waarin gewag gemaakt wordt van het onbehagen in de SER. Zijn de bewindslieden van Sociale Zaken van plan een nieuwe adviesaanvraag over de tweede fase van de herstructurering aan de SER te doen toekomen?

De leden van de fractie van het C.D.A. betreurden het, dat de moeilijke economische situatie van ons land de ingrepen in de gezinsbudgetten, welke dit wetsontwerp inhoudt, blijkbaar noodzakelijk maakt. Dit geldt te meer nu een totaalinzicht in de uiteindelijke lastenverdeling over het gehele volk, uiteraard naar draagkracht, nog ontbreekt. Bovendien wordt het oordeel over de billijkheid van de nu van de gezinnen gevraagde offers bemoeilijkt door het nog steeds ontbreken van voldoende inzicht in de inkomensverhoudingen van kostwinners met name wat de draagkracht van gezinnen c.q. huishoudens betreft. Toch achtten deze leden het gewijzigde ontwerp van dit kabinet minder bezwaarlijk dan het oorspronkelijke wetsontwerp. In het bijzonder de verankering van ook het horizontale draagkrachtbeginsel spraken hen aan. Ook de bij de behandeling van dit wetsontwerp in de Tweede Kamer aangebrachte wijzigingen achtten deze leden verbeteringen.

Overigens hadden de hier aan het woord zijnde leden nog moeite met de beleidsvoornemens tweede fase met betrekking tot de 16- en 17-jarigen. Met begrip voor de complexiteit van de materie en eventuele uitstralingseffekten op de loonontwikkeling vroegen zij zich toch af, of de offers van het uitstel niet meer gespreid zouden kunnen worden in een combinatie van alternatieven. Daarenboven zullen de slechts gedeeltelijk compenserende toeslagen en het relatief lage inkomensplafond voor die toeslagen toch nog hard aankomen. Ernstige bezwaren hadden deze leden tegen de gevolgen voor de gezinnen met noodgedwongen thuis verblijvende gehandicapte 16- en 17-jarige kinderen. Zijn er, mede naar aanleiding van de gevoelens in vele fracties van de Tweede Kamer reeds beleidsvoornemens, waarbij deze gezinnen meer worden ontzien? Kan ook worden toegelicht hoe dit wetsontwerp zich verhoudt tot de kinderbijslagregeling voor overheidspersoneel en welke invloed dit wetsontwerp daarop zal hebben, ook gezien in het kader van de bevoegdheden voor de lagere publiekrechtelijke lichamen?

De leden van de fractie van de V.V.D. zouden gaarne vernemen, of de Minister van Sociale Zaken zich sinds zijn uitlatingen in de Tweede Kamer, die hebben geleid tot de intrekking van de motie-Hermsen (nr. 18) en het amendement-De Korte (nr. 14), nadere gedachten heeft gevormd over de wijze waarop de terugsluizing van de aan de eerste fase ontleende middelen naar de werkgelegenheidsdoelstelling van Bestek '81 het best zal kunnen plaatsvinden. Voorts vroegen deze leden of er enige reden is waarom een wetsontwerp studiefinanciering met daarbij behorende afschaffing van de kinderbijslag voor studerende kinderen ouder dan 18 jaar zou moeten wachten tot na de behandeling van de tweede fase. Is het niet mogelijk en is het ook niet logisch dat het wordt behandeld in het kader van die tweede fase, waar-

in immers een sterk parallel probleem van verlaging van kinderbijslag en daartegenover te geven compensatie door middel van tegemoetkoming in studiekosten een hoofdrol speelt? Heeft nadere overweging tot de conclusie geleid, dat de in de Tweede Kamer aangekondigde compensaties inderdaad voldoende zijn om aantasting van ontplooiingskansen beslist te voorkomen? Indien hieromtrent nog ruimte voor twijfel zou kunnen blijven bestaan, verdient het dan niet toch nog aanbeveling deze compensaties te verruimen door daartegenover de bijslagen voor 0- tot 3-jarigen of voor 0- tot 5-jarigen te beperken c.q. voor 0- tot 10-jarigen of 0- tot 12-jarigen te bevriezen? Wat zouden macrofinancieel (budgettair) en microfinancieel (effect op gezinsbudgetten) de gevolgen van dergelijke maatregelen zijn?

Is het kabinet, zo vroegen de hier aan het woord zijnde leden verder, bereid mede te werken aan het tot stand brengen van een geheel nieuw, gemoderniseerd en gerationaliseerd stelsel van kinderregelingen, dat zal ingaan voor nog niet verwekte kinderen, zodat deze hervormingen niet zullen worden geremd of benadeeld door de onvermijdelijk ontstaande verschillen met het huidige in vroegere tijden gegroeide systeem? Zijn de bewindslieden het ermee eens, dat daarbij de kosten per kind en derhalve het leeftijds- en het rangorde-effect (dit laatste dan andersom dan nu) een grote rol zullen moeten spelen? Waarom zou de hoognodige herstructurering van deze materie in de tijd niet samen kunnen lopen met de derde fase? Is de indruk juist uit de stukken en uit het betoog van de Staatssecretaris van Sociale Zaken in eerste termijn in de Tweede Kamer, dat het kabinet deze herstructurering enigszins voor zich uit schuift? Houdt dit niet het gevaar in, dat na wijzigingen in drie opeenvolgende fases een behoefte aan rust op dit terrein zal intreden, waardoor deze echte herstructurering (maatschappijhervorming als men wil) op de tocht zou komen te staan? Kan men het daarom niet beter aanpakken nu een en ander toch op de helling moet? Wil het kabinet toezeggen, dat het deze herstructurering met voortvarendheid ter hand zal nemen en dat deze met name zal worden geïncorporeerd in de gerichte adviesaanvraag aan de SER, die naar de bewindslieden toezegden, rond de jaarwisseling zal uitgaan? Is het kabinet, zo vroegen deze leden ten slotte, ook bereid aan deze adviesaanvraag toe te voegen het verzoek na te gaan of en hoe mechanismen in het bestaande stelsel verantwoord kunnen worden ingebouwd, die ertoe leiden, dat na de derde fase het bestaande stelsel geleidelijk naar het nieuwe stelsel toegroeit, zodat de overgang in minder dan 18 jaar zou kunnen worden voltooid? Hebben de bewindslieden er al hun gedachten over laten gaan of een zodanige vraagstelling zinvol zou kunnen zijn? Zou de ingewikkeldheid van een dergelijke vraagstelling ertoe kunnen leiden, dat aan de SER een antwoord tijdig voor invoering per 1 januari 1980 wordt gevraagd voor de herstructurering voor nieuwe kinderen en de overige reeds ter tafel liggende zaken en een antwoord eventueel op een later tijdstip voor wat betreft deze mogelijke verdere geleidelijke aanpassing?

De voorzitter van de vaste Commissie voor Sociale Zaken,
Heij

De voorzitter van de vaste Commissie voor Financiën,
Terwindt

De griffier der Commissies,
Ploos van Amstel.